

Hufnagl—Puzyr: Grundbegriffe aus Waldbau. — (Wien, G. Fromme, 1948. 169 p 8°.)

A hasznos kis zsebkönyv igen hamar — alig 4 év alatt — eljutott a 3. kiadásáig. Ez kétségtelen jele a komoly méltánlásnak, amellyel a szakközönség a mindössze rövid összefoglalásnak szánt erdőművelési útmutatót fogadta.

Az alapfogalmak („Wald“, „Forst“ és erdőművelés) tisztázása, az erdőtalaj és az erdei fák jellegeinek a rövid ismertetése szolgálnak bevezetőül. Jelentékeny rész (44 oldal) jut a teljes terjedelemből a fajok (fő- és mellékfajok szerint csoportosítva) leírásának. Külön-külön fejezet tárgyalja minden egyiknek: 1. általános jelentőségét, 2. talaj-, éghajlat- és fényigényét, 3. növekedését, virágzását és magtermését, 4. felújítási lehetőségeit, 5. elegyítésének módját, 6. ellenségeit és 7. alkalmazhatóságát. A közölt adatok főleg a gyakorlat tapasztalataiból levont következtetések, megbízhatók.

33 oldal jut a mesterséges felújítás (vetés, ültetés, csemete-nevelés) ismertetésének. Az ültetési módok és helyes megválasztásuk pontos leírására a szerzők különös gondot fordítanak.

A természetes felújítás eljárásainak az értékelését jól szolgálja az előnyök és hátrányok világos szembeállítás.

Az erdőápolás műveleteiről (tisztítás, gyérités, ritkítás, nyesés) is megtudjuk a legszükségesebbeket, befejezésül pedig rövid áttekintést kapunk a szál-, sarj- és középerdőről, valamint ezek gazdasági jelentőségéről.

A szöveget 12 ábra és 4 táblázat egészíti ki.

Kár, hogy magyar nyelven nincs hasonló alakú és tartalmú szakmunka, erdészeink, sőt erdőművészeink is haszonnal forgathatnák.

M.

Dr. A. Kurir: Wichtige forstschädliche Insekten. — (Wien, G. Fromme, 1947. 39 p. 8°.)

A kis zsebkönyv a táblázatos összeállításban könnyű áttekintést nyújt az erdőben tömeges elszaporodásra hajlamos rovarokról. Ezek a meghatározó táblák elsősorban a gyakorlati szakemberek részére készültek. A szerző külön-külön tárgyalja a fényigényes tülevelűek, fényigényes lombfák, árnyékkivánó lombfák, a légetes puhafaferdők és a légetes keményfa-erdők károsítóit. Részletesen felsorolja az egyes fajok rovarkárosítóit növényi részek és választékok szerint. A rövidség és könnyebb kezelhetőség szempontjából mellőzi a rovarfajok leírását. A károsítókat tehát nem alakja szerint, hanem a károsításból igyekszik meghatározni. A károsító megnevezése után röviden a védekezési eljárást is ismerteti. Kár, hogy főleg csak a műszaki védekezési módokra tér ki.

A könyvecske összeállításakor a szerző arra törekedett, hogy olyan jelenségekre hívja fel olvasóinak a figyelmét, amelyek azonnal szembetűnnek. Ennek a zsebkönyvnek segítségével gyakrabban előforduló rovarkárosítások meghatározása aránylag gyors és könnyű.

Dr. Gy. J.

A neves *Georg Fromme & Co* bécsi könyvkiadó cég minden kiadványa — tehát az itt ismertetett 2 zsebkönyv is — leggyorsabban az *IBUSz* útján (Budapest, V., Akadémia-u. 10.) rendelhető meg.

R. L. Donahue: A fák növekedése a talaj tulajdonságai szerint. (Ithaca, USA, a Cornell egyetem mezőgazd. kísérleti állomásának 229. sz. kiadványa, 1940. 44 p. 8°.)

A tanulmány a New York állambeli Aironack hegység erdőségeinek a termőhelyi viszonyaira vonatkozó kutatások egyik része. Helyi jelentősége miatt tehát bővebben nem foglalkozhatunk vele, de feltétlenül említésre méltónak tartottuk azért, mert példakép szolgálhat hasonló vizsgálatokhoz.

A vidék általános éghajlati, geológiai, talajtani és erdőművelési viszonyainak a leírása, valamint a próbaterületek kiválasztásának az ismertetése után a szerző részletes jellemzést ad az erdőről (az állomány összetétele, a törzsek magassága, kora, körlepterülete, a fa fajsúlya és súlya, az állomány fatömege és vastagsági növedéke, a talajtakaró növényzet és a világosság foka szerint), a talajról (a keresztmetszete, hajlása, kitettsége, fizikai szerkezete, savanyúsága és a kövek mennyisége szerint), valamint a gyökérről (függőleges és vízszintes elterjedése szerint) és az összes tényezők egybevetése alapján határozza meg azok befolyását a fák növekedésére, ill. a termőhelyi osztályokat. A fejtegetéseket 36 ábra és 7 táblázat világítja meg és a felhasznált irodalom felsorolása egészíti ki.

KÜLFÖLDI LAPSZEMLE

UNASYLVA. 1949. 1—2. sz.

A szelíd gesztenyének szerte a világon észlelhető pusztulásáról számol be. Részletesen ismerteti a gesztenyevész tüneteit, idő- és térbeli terjedését térképvázlatokon rögzíti. Tárgyalja a vésszel szemben ellenálló fajtákat és felveti a hibridizáció lehetőségét.

A független Indiának erdészeti viszonyairól számol be.

A világ minden tájáról közölt ismertetései között Magyarország is szerepel. Ebben az erdőművelést 10%-ban jelöli meg. Ismerteti az államosítás méretét és utal a Mállerd szervezetére. A mult rendszer rablógazdálkodását nem említve csak annyit közöl, hogy a háború alatt komoly túlhasználat volt. Az általunk is ismert adatokat adja meg. A jelenlegi szükségletet 6.7 millió m³-ben jelöli meg, amelynek fele szerfa.

Raphael Zon: „A Volga völgyének fejlesztése“ címen ismerteti a Szovjetunió 15 éves erdőművelési tervét. A tervteljes egészében feltárja az általunk már régebben közölt részleteiben. Elismeréssel nyilatkozik róla. Egy megjegyzését idézem: „A leglényegesebb a tervben, hogy a feladatok jól megfogalmazzuk és annak a felismerése, hogy minden tényező az illető terület gazdaságosabb kihasználásához vezet, valamint az, hogy ezt a gazdaságosabb kihasználást tartóssá is tegyük. Fontos az, hogy a problémát ne csak erdészeti szempontból nézzük, hanem egyúttal minden elképzelhető oldalról, a tudomány minden egyes ágának figyelembevételével.“ Ezzel a szerző burkolatlan is elismeri a szovjet erdőművelési terv dialektikus alapjainak helyességét. A továbbiakban közli az Egyesült Államok hasonló célú erőfeszítéseit. Ertekezését az alábbi sorokkal zárja: „Azonban akár sikerül a Szovjetunió erdőgazdálkodási terve, akár nem, akár teljes egészében, akár részben, akár nyújtja majd az ettől elvárt jótékony hatásokat, akár nem, intő szó az emberiséghez és minden emberhez, hogy nem feltétlenül szükséges csak rablójának és rombolójának lenni a föld kincseinek, de lehet és kell is vállalkoznunk környezetünk gondozására és gazdagítására.“

A lap ezután Afrika erdőgazdasági problémáit tárgyalja általános ismertetésben. Afrika területe 2.245 millió hektár, melyből 290 millió hektárt produktív erdő borít,

míg 526 millió hektáron egyéb, a használat szempontjából számba nem jöhető erdő van. Mintegy 50 millió m³ kivitelről számol be.

Végül az erdőgazdasági kutatómunkát ismerteti Új Zélandban.

Iby Gábor.

JOURNAL OF FORESTRY 1949. 5. sz.

Koroleff—Silversides: Közéletés lebegő sodronyon nehézségi erővel. — Rövid távolságra (kb. 200 m-ig) meredek lejtőkön kitérő szolgálatot tesz a 11 rajzzal és megvilágított eregetés, amelynek az egész felszerelése kb. 100 dollárba kerül. Üzeme egyszerű, gyors és olcsó, az egész

berendezést egy munkás bárhova szállíthatja s percek alatt megindíthatja.

Zehngraff—v. Barga: Bozót irtása vegyszerekkel. — A Nagy Tavak környékén több millió ha valamikori fenyő-erdő helyén ma értéktelen bozót nő. Az erdősítés előfeltétele ennek a kiirtása. A kivágás azonban igen költséges. Ezért az egyik erd. kísérleti állomás különböző mérgekkel próbálkozott, amelyek kitérően beváltak. A 2-4D jelű vegyszerből* pl. már 1¼ kg 90%-ban kipusztította a bozótot anélkül, hogy a természetes fenyőújulatban, ill. a kiültetett csemetékben kárt tett volna.

* Ammonium és dichlorophenoxyacetat keveréke.

KÜLÖNFÉLÉK

ÚJÍTÁSI MOZGALOM AZ ERDŐGAZDASÁGBAN

Tervgazdálkodásunk végrehajtásának alapvető feltétele a tőkeakkumuláció (tőkehalmozódás).

A tőkeakkumulációnak több forrása van. Ezekkel nem kívánok itt részletesen foglalkozni, csak azzal, amely pillanatnyilag tárgykörünkönél fogva idevág, még pedig az újításból származó akkumulációval.

Kormányzatunk nagyon helyesen ismerte fel, hogy ezen a téren még nagyon sok kihasználatlan lehetőség van, és ezért külön kormányrendeletekkel szabályozta az újítások díjazását és a megvalósítással kapcsolatos intézkedéseket.

A tőkés rendszerben is voltak újítók és feltalálók, azonban a tőkés — a rendszer sajátosságánál fogva — elgáncsolták a mozgalom kifejlődését, megvásárolták a szabadalmakat, hogy azokat megsemmisítsék, vagy pedig kizárólagossági jogot szereztek, hogy ezáltal versenytársukat legyőzzék.

Üzemeink államossítása után azonban országunk dolgozói felismerték, hogy sajátmaguknak dolgoznak és minden újítás, minden megtakarítás saját országunkat erősíti. Ennek a felismerésnek volt következménye, hogy az újítók új munkamódszerek, fogások, szerek, eszközök bevezetésével jelentékenyen hozzájárultak ahhoz, hogy 3 éves tervünket 7 hónappal előbb tudjuk befejezni.

Az újításokkal kapcsolatosan kiadott kormányrendeletek (11.940. 11.950/1948. Korm. sz.) tulajdonképpen a tömegeknek ezt az alulról jövő kezdeményezését voltak hivatva összefogni.

Első látásra úgy tűnhetik, hogy újítóknak és feltalálóknak csak az iparban van terük és lehetőségük az ős-termelési ágazatokban, így az erdőgazdaságban nincs. Azonban ezt a megállapítást maguk az erdőgazdaság dolgozói cáfolták meg, akik eddig több mint száz újítási javaslatot nyújtottak be az illetékes újítási szervekhez, melyekből máris 20-nál többet vettünk gyakorlatba és díjaztunk. Ez azonban még csak a kezdet és ahogy a dolgozók ilyenirányú lendületéből látszik, az újítási mozgalom igazi kifejlődése még csak most van kialakulóban.

Az eddigi tapasztalatokból kiindulva szükségesnek mutatkozik azonban, hogy az erdőgazdaságban mindeztideig szétszórt területeken működő újítási mozgalmat olyan vonalra tereljük, ahol a legnagyobb szükség van az újításokra, az erdőgazdasági üzemeink ú. n. szűk keresztmetszeteire. Ezeket az alábbiakban röviden ismertetem:

1. Termelés.

A következő esztendőben mintegy 1,300.000 m³ fát termelünk ki, melynek 11.— forint átlagos termelési költségét véve alapul, összes termelési költsége 14,300.000.— forint. Ha ezen a téren valamilyen célszerű újítást tudunk bevezetni, amellyel csak 1% költség takarítható meg, ez országos viszonylatban 143.000.— Ft-ot jelent.

2. Szállítás.

Ugyanezeket a fatömegeket véve alapul és átlagosan 45.— Ft szállítási költséget számolva, összes évi kiadásunk a fatömegek mozgatására 58,500.000 forint, melyből ismét csak 1% megtakarítást remélve, 585.000 forint költségcsökkentést tudunk elérni.

3. Csemetenvelés.

Az egész ország területén 1.800 kat. hold csemetekerünk van. 1 kat. hold csemeteker művelési költsége 1 évre az eddigi tapasztalatok alapján 7.390.— forint, tehát számítva az összes csemetekerre 1 évi kiadása erdőgazdaságunknak csemetekereti művelésre 13,302.000 forint, 1% költségcsökkentés esetén a jelentkező megtakarítás 133.000 forint.

4. Erdősítés.

1950. évre az összes erdősítési előirányzat 52.400 kat. hold első erdősítés és 5.250 kat. hold pótlás. Figyelembe véve a jelenlegi átlagos erdősítési költségeket, ennek a területnek erdősítése mintegy 50,000.000 forintba kerül, itt 1% költségcsökkentés 500.000 forint megtakarítást eredményezhet.

Nem utolsó sorban kell azonban felemlítenem a még mindig túlbujánzó adminisztrációt, ahol még jelentékeny megtakarításokat érhetünk el egy-egy kérdésnek helyesen megoldott szervezésével.

Az itt felsorolt egynéhány munkaterületen tehát már 1%-os megtakarítás esetén 1,361.000 forinttal kevesebb lesz erdőgazdaságunk kiadása, pedig az újító mozgalom széleskörű kifejlődése esetén ennek többszörösére lehet számítani, hiszen jól tudjuk, hogy a mi erdőgazdaságunk mind gépesítés, mind munkamódszerek tekintetében nagyon elmaradt külföldtől, pld. a Szovjetuniótól, ahol a termelést, valamint a szállítást, továbbá az erdősítést már gépesítették. Nálunk is tervbe vettük a gépesítést, azonban addig is, amíg ez minden vonalon megtörténhetik, magunknak is hozzá kell járulni ennek a lehetőségnek a megteremtéséhez azzal, hogy keresünk olyan megoldásokat, melyekkel a kiadásainkat csökkenteni tudjuk.

Természetesen a gépesítés esetén is keresni kell a további lehetőségeket, hogy a gépeket jobban ki lehessen használni, észszerűsítéssel stb. Egy szép példáját láttam ennek a Debreceni Erdőgazdasági N. V. abádszalóki erdőgondnokságában. Itt az erdőgondnok és a traktorkezelő gépész közös elgondolása alapján — kiindulva abból a felismerésből, hogy a traktorok tavasszal nincsenek kellőképpen kihasználva — elhatározták, hogy keresnek egy olyan módszert, amellyel a traktort is ki lehet használni és az ültetések kapálási költségeiben is jelentékeny megtakarítás érhető el. Borsos András gépész szerkesztett egy